

WYKORZYSTANIE RAJÓW PODATKOWYCH W CELU ZWIĘKSZENIA WARTOŚCI PRZEDSIĘBIORSTWA

Szczególną popularność w optymalizowaniu zobowiązań podatkowych na skalę międzynarodową zyskało wykorzystanie rajów podatkowych. Polskie przepisy prawa podatkowego nie definiują pojęcia raju podatkowego. W ustawie o podatku dochodowym można jedynie odnaleźć termin „kraj lub terytorium stosujące szkodliwą konkurencję podatkową” [Ustawa z dnia 15 lutego 1992].

Poza liberalnym systemem podatkowym raje podatkowe charakteryzują się też innymi cechami sprawiającymi, iż są one atrakcyjnym miejscem lokalizacji działalności. Należą do nich: brak obowiązku przejrzystości przepisów podatkowych i efektywnej wymiany informacji, liberalny system prawny zapewniający swobodę zakładania i funkcjonowania podmiotów gospodarczych, istnienie ścisłej tajemnicy bankowej dotyczącej posiadacza rachunku oraz dokonywanych na nim operacji, brak obowiązku prowadzenia działalności w raju podatkowym oraz minimalna wysokość inwestycji lub szczególnie niski poziom zatrudnienia w porównaniu do wartości dokonywanych transakcji [Harmful Tax Competition]. Wydanie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16.05.2005 r. w sprawie określenia krajów i terytoriów stosujących szkodliwą politykę podatkową dla celów podatku dochodowego od osób fizycznych i od osób prawnych [Dz. U. nr 94, poz. 790]. Nowa lista obejmująca terytoria będące rajami podatkowymi w stosunku do osób prawnych została skrócona do 40 pozycji. Terytoria uznane za raje podatkowe, które zostały wymienione w rozporządzeniu,

można przedstawić w postaci mapy.

Największe skupiska obszarów uznanych za raje podatkowe można zaobserwować pomiędzy Ameryką Północną i Ameryką Południową. Są to wyspy leżące na Morzu Sargassowym. Znaczna liczba oraz znajduje się, także na kontynencie europejskim. Kilka obszarów zlokalizowanych jest na Oceanie Spokojnym na wschód od wybrzeży Australii. Takie rozmieszczenie trudno uznać za przypadkowe. Wynika ono raczej z bliskości dobrze rozwiniętych państw, z których łatwiej jest pozyskać inwestorów wizją redukcji zobowiązań fiskalnych. Umieszczenie przestrzenne obszarów uznanych za raje podatkowe przez polskie ustawodawstwo:

1. Księstwo Andory.
2. Anguilla – Terytorium Zamorskie Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej.
3. Antigua i Barbuda.
4. Aruba.
5. Wspólnota Bahamów.
6. Królestwo Bahrajnu.
7. Barbados.
8. Belize.
9. Bermudy – Terytorium Zamorskie Zjednoczonego.
10. Brytyjskie Wyspy Dziewicze – Terytorium Zamorskie.
11. Wyspy Cooka – Samorządne Terytorium Stowarzyszone z Nową Zelandią.
12. Wspólnota Dominiki.
13. Gibraltar – Terytorium Zamorskie Korony Brytyjskiej.
14. Grenada.
15. Guernsey/Sark/Alderney.
16. Hong-Kong – Specjalny Region Administracyjny Chińskiej Republiki Ludowej.
17. Jersey.
18. Kajmany.

19. Republika Liberii.
20. Księstwo Liechtensteinu.
21. Makau – Specjalny Region Administracyjny Chińskiej Republiki Ludowej.
22. Republika Maledywów.
23. Wyspa Man – Terytorium Zależne Korony Brytyjskiej.
24. Republika Wysp Marshalla.
25. Republika Mauritiusu.
26. Księstwo Monako.
27. Montserrat – Terytorium Zamorskie Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej.
28. Republika Nauru.
29. Antyle Niderlandzkie – Terytorium Królestwa Niderlandów.
30. Niue – Samorządne Terytorium Stowarzyszone z Nową Zelandią.
31. Republika Panamy.
32. Niezależne Państwo Samoa.
33. Republika Seszeli.
34. Federacja Saint Christopher i Nevis.
35. Saint Lucia.
36. Saint Vincent i Grenadyny.
37. Królestwo Tonga.
38. Turks i Caicos – Terytorium Zamorskie Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej.
39. Wyspy Dziewicze Stanów Zjednoczonych – Terytorium Nieinkorporowane Stanów Zjednoczonych.
40. Republika Vanuatu.

Raje podatkowe próbują w różny sposób zachęcić inwestorów do funkcjonowania za ich pośrednictwem lub na ich terytorium. Analizę przydatności wybranych rajów podmioty gospodarcze najczęściej zlecają wyspecjalizowanym firmom zajmującym się doradztwem podatkowym. W trakcie takich konsultacji uwzględniane jest polskie prawo podatkowe, prawo podatkowe danej jurysdykcji oraz postanowienia międzynarodowych traktatów, w tym umów o unikaniu podwójnego opodatkowania zawarte pomiędzy Polską i wybranym

państwem. Niektóre kancelarie oferują nawet możliwość zakupienia spółki off shore bez konieczności osobistego kontaktu. Procedura dokonywana jest, wówczas poprzez Internet i pociąga za sobą niższe koszty, ale jednocześnie podwyższone ryzyko [Głuchowski 2003].

Prowadzenie działalności gospodarczej na terytorium rajy podatkowego odbywa się za pomocą tzw. „spółek off shore”. Jest to potoczne określenie firmy zarejestrowanej w obcym dla zakładającej ją osoby systemie prawnym. Decyzja o prowadzeniu działalności gospodarczej w rajy podatkowym związana jest z koniecznością wyboru określonej formy prawnej przedsiębiorstwa, które ma zostać kupione lub założone. W rajach podatkowych istnieją specyficzne formy prawne spółek, jednak wśród najczęściej spotykanych można wyróżnić spółkę holdingową, inwestycyjną, handlową i doradczą, finansową, hybrid company, trust, captive bank (bank uwięziony), captive insurance company (uwięziona spółka ubezpieczeniowa) [Głuchowski 2006]. Żeby zrozumieć ideę off shore należy zaznaczyć, że korzystanie z przywilejów rajów podatkowych jest możliwe bez konieczności fizycznej obecności zarządu, personelu, inwestorów w jurysdykcji, w której zarejestrowane jest przedsiębiorstwo. Praktyka wskazuje, że podmioty gospodarcze prowadzące działalność na międzynarodową skalę rejestrują się jedynie formalnie w rajach podatkowych. Fizycznie kontrolowane i zarządzane są z biur zlokalizowanych w miejscach dogodnych dla zarządu [Knap i Wójciak 2007]. Podmioty gospodarcze starają się wykorzystać raje podatkowe do zmniejszenia ciężących na nich obowiązków podatkowych.

Istnieje wiele metod wykorzystania rajów podatkowych w takim celu i są one co pewien czas modyfikowane w zależności od zmieniającej się sytuacji i potrzeb. Część z nich opiera się na wykorzystaniu umów o unikaniu podwójnego opodatkowania [Gomułowicz i Małecki 2006].

Popularną praktyką w zmniejszaniu obciążeń podatkowych jest nabywanie korzyści umownych (treaty shopping). Zjawisko to oznacza „dokonywanie określonych działań finansowych (operacji finansowych) poza granicami kraju podatnika, polegających na zastosowaniu postanowień konkretnej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania, które to działania prowadzą w rezultacie do uzyskania korzyści w postaci zmniejszenia zagranicznego podatku” [Lipowski 2004].

Nabywanie korzyści umownych odnosi się wyłącznie do praktyki wykorzystania umów podatkowych przez podmioty, które nie są objęte zakresem podmiotowym tych umów lub też, gdy obowiązujące postanowienia umów są mniej korzystne. Treaty shopping ma miejsce, gdy podmiot gospodarczy nie będący rezydentem państwa stanowiącego stroną umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania zakłada w nim spółkę w celu uzyskania korzyści wynikających z umowy bilateralnej zawartej przez to państwo z państwem trzecim [Vann 1998].

Można wyróżnić dwie najważniejsze metody wykorzystywane w praktyce zakupu korzyści umownych. Jest to treaty shopping bezpośredni i pośredni. Niezależnie od formy korzyści wynikające z zastosowania zakupu korzyści umownych wynikają z postanowień umowy

o unikaniu podwójnego opodatkowania, która przewiduje brak opodatkowania lub niskie opodatkowanie pewnej kategorii dochodów w kraju ich pochodzenia. Drugim elementem jest niskie opodatkowanie dochodów rezydentów rajów podatkowych lub preferencyjne traktowanie wybranych form działania. Ostatnim czynnikiem umożliwiającym osiągnięcie korzyści z treaty shopping jest niestosowanie w rajach podatkowych podatku u źródła [Głuchowski 2006].

Jedną z metod wpływania na zwiększenie wartości przedsiębiorstwa jest wykorzystanie planowania podatkowego w celu zmniejszenia wysokości zobowiązań podatkowych. Jednym ze stosowanych narzędzi są raje podatkowe, czyli obszary oferujące niskie opodatkowanie lub zupełny brak opodatkowania.

Istnieje wiele metod wykorzystania rajów podatkowych do zmniejszenia ciężarów na podmiotach gospodarczych obowiązków podatkowych. Wspólną cechą większości z tych rozwiązań jest dążenie do alokacji osiąganego dochodu w krajach o niskim obciążeniu podatkowym. Z reguły wiąże się to z koniecznością założenia spółki off shore w takim państwie.

Zasadniczym celem podejmowanych działań jest takie ukształtowanie stosunków gospodarczych, aby dochód, który dotychczas osiągany był na terytorium państwa-siedziby, został przetransferowany do spółki będącej rezydentem rajy podatkowego. W konsekwencji prowadzi to do wykazania, jak najwyższych zysków w spółce zlokalizowanej na terytorium rajy podatkowego i równocześnie zaniżenia podstawy opodatkowania spółki w państwie charakteryzującym się wyższym opodatkowaniem. W ramach

omówionych technik służących do redukcji obciążeń podatkowych za pomocą rajów podatkowych należy wymienić nabywanie korzyści umownych (treaty shopping), wyłączenie części dochodu spod krajowego systemu podatkowego, uzyskiwanie dochodów biernych, zastosowanie cen transferowych oraz działania nie wymagające rzeczywistego prowadzenia działalności na obszarze raju podatkowego.

Poza oferowanymi przez raje podatkowe korzyściami podatkowymi nie bez wpływu na podmiot gospodarczy pozostają inne ważne cechy tych obszarów.

Należy do nich zaliczyć sprzyjające warunki prowadzenia działalności gospodarczej, takie jak: stabilizacja ekonomiczna i polityczna, brak restrykcji dewizowych, liberalny system prawny gwarantujący swobodę funkcjonowania

oraz zapewnienie ścisłej tajemnicy bankowej oraz braku efektywnej wymiany informacji o podmiotach gospodarczych dla celów podatkowych.

Bibliografia:

Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2000 r. nr 54, poz. 654 z późn. zm.), art. 9a oraz Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. nr 14, poz. 176 z późn. zm.), przepis art. 25a.

Harmful Tax Competition. An Emerging Global Issue, <http://www.oecd.org/data-oecd/33/0/1904176.pdf>, stan na 26.05.08.

Dz. U. nr 94, poz. 790, Rozporządzenie z dnia 16 maja 2005 roku w sprawie określenia krajów i terytoriów stosujących szkodliwą politykę podatkową dla celów podatku dochodowego od osób fizycznych.

Głuchowski, J., 2003, Międzynarodowe prawo podatkowe, [w:] Kosikowskiego, C., Ruśkowskiego, E., Finanse publiczne i prawo finansowe, Dom Wydawniczy ABC, Warszawa.

Głuchowski, J., 2006, Polskie prawo podatkowe, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa.

Knap, W., Wójciak, P., 2007, Optymalizacja podatkowa z wykorzystaniem jurysdykcji krajów o łagodnym reżimie podatkowym, Przegląd Podatkowy, Nr 5.

Gomułowicz, A., Małecki, J., 2004, Podatki i prawo podatkowe, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa.

Lipowski, T., 2004, Raje podatkowe a unikanie opodatkowania, C.H. Beck, Warszawa.

Vann, J., 1998, International Aspects of Income Tax, Tax Law Design and Drafting, International Monetary Fund, Washington.

Informacja o autorze: Iwa Kuchciak

rouge
COCO

CHANEL